

Sofia, 11-17 iunie 1979

Al XVIII-lea Congres al I.T.I.

Bilanț și perspective

Peste trei sute de delegați din cincizeci de țări au participat la cel de-al XVIII-lea Congres al I.T.I., moment important în viața organizației, care împlinește 30 de ani de activitate. Momentul a fost marcat de câteva evenimente, cel mai însemnat fiind numirea noului secretar general, în persoana lui Lars af Malmborg, președintele Centrului național I.T.I. din Suedia. După cum se știe, Jean Darcante, eminent om de teatru francez, care a detinut această funcție timp de peste 20 de ani, își încheie misiunea la sfârșitul anului 1980, ieșind la pensie. Multe dintre succesele organizației, extinderea ariei sale de activitate (53 de țări au aderat la I.T.I. prin centre naționale sau centre asociate), ramificația pe specialități, ca și unele dintre manifestările periodice instituționalizate (Teatrul Națiunilor, Zina mondială a teatrului) sau cu caracter experimental (unele „atelie-re” internaționale) se datorează muncii pasionate și inițiativei secretarului general Jean Darcante. În ultima vreme s-au manifestat însă și nemulțumiri justificate față de rușinarea, de înțepenirea în structuri insuficient de stimulatoare. În cadrul Congresului de la Sofia s-au făcut auzite numeroase voci cerând activizarea I.T.I. în direcția sprijinirii teatrului, ca factor important în viața societății contemporane, și mai ales în direcția facilitării schimbului de informații, de idei, de experiență creatoare, între oamenii de teatru din diferitele țări membre. Mijloacele de informație puse la dispoziție de I.T.I.

sunt, deocamdată, foarte modeste: publicația trimestrială I.T. Informations — fără îndoială, utilă — nu satisface, totuși, nevoia de informare. Pe de altă parte, însuși modul de lucru al Congreselor statutare ale I.T.I. se dovedește nesatisfăcător pe planul schimbului de opinii și de experiență în domeniul creației artistice. O bună parte din timp se consumă în chestiuni organizatorice și administrative, dezbaterilor de creație acordându-li-se doar câteva ore. În consecință, s-a hotărât să se studieze și să se modifice programul congreselor.

În aceeași ordine de idei, alte două evenimente.

1. S-a constituit Comitetul permanent al autorilor dramatici, având drept obiectiv restabilirea autorității autorului în teatru și apărarea drepturilor sale. Merită să ne oprim puțin asupra semnificației acestei hotărâri, care exprimă raportul de forțe dintre creația spectacolului teatral. Dealtfel, motiunea prezentată de autorii dramatici constituită în Comitet de lucru în cadrul Congresului explică situația. După câteva decenii, în care teatrul și-a căutat drumuri proprii, încercând să scape de o anume dependență față de literatura dramatică (prin creația colectivă, în-deosebi, dar și prin tot felul de improvizatii, nu totdeauna soldate cu cele mai bune rezultate artistice), începe să se simtă din nou nevoia autorilor profesioniști, în stare să ofere teatrului o bază literară de bună calitate. Importanța dramaturgiei pentru spectacolul teatral a fost afirmată cu putere în cadrul Congresului, deschizându-se perspective unor dezbateri, precum și a unor studii privitoare la relațiile autorului cu regizorul (din nou ?), cu teatrul ca instituție, aspectele economice ale drepturilor autorilor dramatici nefiind deloc de neglijat, iar circulația internațională a operelor dramatice constituind, de asemenea, o temă de cercetare, în vederea ameliorării.

2. S-a constituit Comitetul permanent de studiu care se va ocupa de problemele formării profesionale a oamenilor de teatru, ca și de problema publicațiilor, de organizarea

Primum la redacție, din partea colegilor noștri de la Sofia, numărul special al revistei „Teatr”, editat cu prilejul celui de-al XVIII-lea Congres I.T.I.

Un grupaj de articole dedicat teatrului ca mijloc de înțelegere și colaborare între oameni se deschide cu un salut adresat de Ludmila Jivkova, Promotor Emerit al Culturii, președintă a Comitetului de Cultură, oamenilor de teatru din lumea întreagă. Redactorul-șef al revistei,

Revista revistelor

„Teatr”

(număr special)

Julian Vucikov, semnează o amplă prezentare a mișcării teatrale bulgare. Un fișier de autori și piese realizează imaginea de ansamblu a dramaturgiei autohtone. Secțiuni ale revistei sint consacrate

operei și baletului, teatrului de marionete, circuitul, Acta bulgară este văzută alt în relațiile ei cu teatrul internațional, cit și în evoluția ei istorică.

Apărut în principalele limbi de circulație internațională (engleză, franceză, rusă), caietul special al revistei „Teatr” se înfățișează într-o elegantă formulă grafică, înobilată de o ilustrație bogată și diversă (fotografii de spectacol și afișe de teatru, dintre care unele în culori).

unor coloevii pe teme de creație în domeniul teatrului dramatic (teatrul muzical și dansul au comitetele lor, permanente, de specialitate). Necessar, în contextul actual al I.T.I., Comitetul de studiu își elaborează acum programul. În secția pentru formația profesională, Sunda Manu a fost aleasă vicepreședinte.

În bilanțul activității I.T.I. în cei doi ani care au trecut de la Congresul al XVII-lea, apreciat, pe bună dreptate, ca pozitiv, sînt menționate acțiunile organizate din inițiativa unor centre naționale (îndeosebi coloevii, pe teme ca: „Rolul teatrului în societatea contemporană”, „Teatralizarea dansului folcloric”, „Arta debutantului”, „Teatrul nou și raporturile sale cu tradiția”, „Dramaturgul și creația teatrală” etc.), cele două stagii ale Teatrului Națiunilor (la Caracas în 1978, la Hamburg în 1979), unele publicații editate de I.T.I. sau de centre naționale. Perspectivele îndeamnă la optimism.

Idei, poziții...

Tema generală a Congresului — „Teatrul ca mijloc de comunicare și înțelegere între oameni” — a fost dezbătută într-o ședință plenară de trei ore, avînd la bază un substanțial referat prezentat de actorul Liubomir Kabuckiev, președintele Uniunii artiștilor bulgari. În mod fatal, avînd la dispoziție un timp atât de scurt, vorbitorii s-au menținut la nivelul generalităților. „dezbatererea” fiind, de fapt, un șir de declarații de principiu, din care n-au lipsit, din fericire, unele referiri interesante la situația teatrului din diverse țări, îndeosebi din țări în curs de dezvoltare din Africa sau America Latină. Joel Adedeji (Nigeria), Umberto Orsini (Venezuela), Roman Szydlowski (Polonia), Boris Rostotki (U.R.S.S.), M. Belovici (Iugoslavia), Alcibiade Margarites (Grecia), Reoti Saran Sharma (India) și alții și-au afirmat credința în rolul activ al teatrului, pe plan național și internațional, pledînd implicit sau explicit pentru intensificarea activității Institutului Internațional de Teatru tocmai în această direcție. Subliniind importanța temei, esența însăși a artei teatrale, și regretînd că timpul n-a îngăduit abordarea problematicii specifice comunicării teatrale, în cadrul căreia s-ar fi putut aduce un elogiu actorului, instrument viu al comunicării, subsemnata a propus ca tema să rămîină în atenție pentru viitorul congres, urmînd a se începe studiul ei la obiect. Ceea ce s-a acceptat.

În comitetele speciale, dezbaterile s-au apropiat mai mult de concretul domeniului respectiv, în aspectele derivate din tema generală. De pildă, în Comitetul pentru pregătirea profesională, unde s-a discutat despre educarea viitorilor artiști în raport cu funcția socială a teatrului, au avut loc vîi confruntări de poziții între apărătorii teatrului non-angajat (un tînăr regizor din Belgia) și cei care socoteau că „epoca turnului de fildeș e depășită”, dar aveau opinii diferite

asupra modului de educare și formare profesională a viitorilor artiști, în vederea asumării unei atitudinii sociale active. Chestiunea rămîne deschisă pentru alte întîlniri.

În Comitetul pentru teatrul muzical, unde în general se lucrează la un înalt nivel de profesionalitate și cu o eficiență evidentă, temele discuțiilor au fost precis conturate: „Sistemul lui Stanislavski și teatrul muzical de azi”, „Dansul în teatrul contemporan” și „Evoluția mijloacelor de expresie în teatrul muzical contemporan”. Gama pozițiilor exprimate s-a întins de la conservatorismul cel mai teapîn la novatorismul cel mai înflăcărăt.

... și cîteva spectacole

Binecîntes, Congresul a prilejuit și vizionarea unor spectacole ale teatrelor din Sofia, delegații putînd astfel să-și dea seama de progresul substanțial realizat în ultimii ani de teatrul bulgar, pe planul repertoriului și al artei scenice. Din păcate, subsemnata fiind numită raportor la Adunarea generală, a trebuit să renunț la cîteva scri de teatru pentru a putea sistematiza și redacta imensul material, notat în fugă în timpul ședințelor, adesea destul de furtunoase. Totuși, cele trei spectacole văzute — *Baia romană*, comedia satirică a lui Stanislav Stratiev, cunoscut acum și la noi, *Cazul Danton* de autoarea poloneză Stanisława Przybyszowska în regia lui Andrzej Wajda și *Zbor deasupra unui cuib de cuci* de Dale Wasserman — precum și repertoriul teatrelor sofote în zilele Congresului, în care figurau noi lucrări dramatice ale unor autori bulgari de prestigiu, alături de opere din dramaturgia clasică și contemporană a lumii, dintre care unele le văzusem cu alt prilej, mi-au înălțat convingerea că teatrul bulgar se află într-un moment bun al evoluției sale.

Închei aceste notații menționînd că acest Congres al I.T.I. a însemnat și o înaltă reemnaștere a valorilor teatrului românesc, prin alegerea lui Radu Beligan ca președinte de onoare, în semn de omagiu pentru importanța activitate desfășurată în cadrul Comitetului executiv al I.T.I., timp de peste zece ani, dintre care șase ani ca președinte. A fost cea mai lungă președinție din istoria I.T.I. (Un președinte se alege, de obicei, pentru o perioadă de doi ani, cu drept de prelungire pentru încă doi ani.) Alegerea a fost salutată cu îndelungi aplauze. Discursul de mulțumire al lui Radu Beligan, care, cu acest prilej, a adus și un elogiu secretarului general Jean Darcante, la încheierea mandatului, a fost și el îndelung aplaudat. Ceea ce pe noi, românii din sală, ne-a făcut să ne simțim foarte bine.

Margareta Bărbuță